

РІШЕННЯ № 61

Про розгляд публічного звернення Вищої ради правосуддя до Національної асоціації адвокатів України та Ради адвокатів України щодо необхідності проведення з'їзду адвокатів України та обрання членів Вищої ради правосуддя

«18» серпня 2026 року

м. Київ

Рада адвокатів України, розглянувши лист Вищої ради правосуддя від 22.07.2026 № 14431/0/9-26 (вх. № 3239/0/1-26 від 22.07.2026), разом з яким надійшли копія рішення Вищої ради правосуддя від 16 липня 2026 року № 1476/0/15-26 «Про публічне звернення Вищої ради правосуддя до Національної асоціації адвокатів України та Ради адвокатів України» і Публічне звернення щодо необхідності проведення з'їзду адвокатів України та обрання членів Вищої ради правосуддя, дослідивши інформацію рад адвокатів регіонів, надану у відповідь на звернення Ради адвокатів України від 17.07.2026 вих. № 1524/0/2-26, заслухавши доповідь заступника Голови Ради адвокатів України Гвоздія В.А., врахувавши пропозиції, зауваження та доповнення членів Ради адвокатів України, керуючись статтями 43, 46, 47, 54, 55 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 № 5076-VI (далі – Закон), Положенням про Раду адвокатів України, встановила наступне.

Відповідно до частин першої та другої статті 131-2 Конституції України «для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура», «незалежність адвокатури гарантується». Згідно з пунктом 3 частини першої статті 1 Закону адвокатське самоврядування – це «гарантоване державою право адвокатів самостійно вирішувати питання організації та діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом». За частиною першою статті 2 Закону адвокатура України є недержавним самоврядним інститутом, що самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому Законом. Отже, визначення порядку, строків та організаційних умов скликання і проведення заходів адвокатського самоврядування, включно зі з'їздом адвокатів України, належить до виключної компетенції органів адвокатського

самоврядування, які зобов'язані діяти в межах та у спосіб, що передбачені Законом.

Відповідно до частин першої та другої статті 54 Закону вищим органом адвокатського самоврядування України є з'їзд адвокатів України, до складу якого входять делегати, що обираються конференціями адвокатів регіонів. Згідно зі статтею 47 Закону та Порядком висування та обрання делегатів конференції адвокатів регіонів, затвердженим рішенням Ради адвокатів України, обранню делегатів конференції передують проведення зборів адвокатів у межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць регіону. Таким чином, формування з'їзду адвокатів України є багатоетапною процедурою, яка передбачає послідовне проведення: 1) зборів адвокатів з необмеженим колом учасників у районах, містах та районах міст; 2) конференцій адвокатів усіх регіонів; 3) власне з'їзду адвокатів України.

Закон встановлює імперативні вимоги завчасного публічного оповіщення про такі заходи. Відповідно до частини третьої статті 47 Закону «про день, час і місце початку роботи конференції адвокатів регіону та питання, що вносяться на її обговорення, адвокати повідомляються не пізніше як за п'ятнадцять днів до дня початку роботи конференції». Згідно з частиною п'ятою статті 54 Закону «про день, час і місце початку роботи з'їзду адвокатів України та питання, що вносяться на його обговорення, адвокати повідомляються не пізніше як за двадцять днів до дня початку роботи з'їзду». Крім того, відповідно до Закону України «Про Вищу раду правосуддя» орган, який скликає з'їзд адвокатів України для обрання членів Вищої ради правосуддя, не пізніше ніж за сорок п'ять календарних днів до дня проведення з'їзду повідомляє секретаріат Вищої ради правосуддя про дату та місце його проведення, після чого відповідне оголошення підлягає оприлюдненню. Отже, дата, час і місце проведення кожного з етапів формування з'їзду підлягають завчасному публічному розголошенню в силу прямої вимоги закону і не можуть бути збережені в таємниці або повідомлені обмеженому колу осіб.

Відповідно до частини шостої статті 54 Закону «з'їзд адвокатів України є правомочним, якщо в ньому бере участь більше половини обраних делегатів, які представляють більшість конференцій адвокатів регіонів». Із наведеного випливає, що правомочний з'їзд не може бути сформований без проведення конференцій адвокатів у більшості регіонів України, а конференції – без попереднього проведення зборів адвокатів у відповідних регіонах. Неможливість проведення зборів та конференцій у частині регіонів безпосередньо впливає на легітимність з'їзду в цілому та на реалізацію гарантованого статтею 43 Закону права кожного адвоката обирати і бути

обраним до органів адвокатського самоврядування на засадах виборності, гласності та рівності.

Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженим Законом України від 24.02.2022 № 2102-IX, в Україні введено воєнний стан, строк дії якого неодноразово продовжувався відповідними указами Президента України, затвердженими законами України, та триває станом на день ухвалення цього рішення. Відповідно до пункту 8 частини першої статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» військове командування разом із військовими адміністраціями може забороняти проведення мирних зборів, мітингів, походів і демонстрацій, інших масових заходів. У низці регіонів України такі заборони та обмеження запроваджені та фактично діють: проведення масових заходів або заборонено взагалі, або допускається лише у приміщеннях, забезпечених укриттями, і лише для такої кількості учасників, яка відповідає місткості відповідних укриттів.

З метою об'єктивної оцінки можливості організації та проведення заходів адвокатського самоврядування Рада адвокатів України зверненням від 17.07.2026 вих. № 1524/0/2-26 запитала ради адвокатів регіонів щодо фактичної можливості проведення у відповідних регіонах зборів адвокатів та конференцій адвокатів регіонів, необхідних для обрання делегатів з'їзду адвокатів України.

За інформацією рад адвокатів регіонів, безпекова ситуація у прифронтових містах та областях характеризується наступним. Частина територій відповідних областей залишається тимчасово окупованою або є територією активних бойових дій; у низці населених пунктів запроваджено обов'язкову евакуацію цивільного населення. Обласні центри та інші міста регіонів, наближених до лінії зіткнення, щоденно зазнають комбінованих ударів – артилерійських обстрілів, атак ударних безпілотних літальних апаратів, у тому числі FPV-дронів, ударів керованими авіаційними бомбами та ракетами, включно з балістичними. Повітряні тривоги в окремих регіонах тривають практично цілодобово, їх кількість сягає сотень на місяць, а час від сигналу тривоги до першого вибуху подекуди становить менше хвилини, що фактично унеможливорює своєчасне переміщення значної кількості людей до укриття. Наслідком таких ударів є щоденні жертви серед цивільного населення – загиблі та поранені, а також руйнування цивільної інфраструктури, зокрема адміністративних будівель, приміщень судів, правоохоронних органів та органів адвокатського самоврядування, частина з яких вимушено змінила своє місцезнаходження. Приміщення, придатні для одночасного перебування значної кількості учасників зборів чи конференцій та обладнані укриттями

відповідної місткості з вентиляцією, запасними виходами, безперебійним електропостачанням і можливістю проведення реєстрації та голосування, у таких регіонах відсутні або зруйновані.

Значна частина адвокатів прифронтових регіонів проходить військову службу в лавах Збройних Сил України, перебуває на тимчасово окупованих територіях, набула статусу внутрішньо переміщених осіб або вимушено виїхала за межі України. Чинний Закон не передбачає можливості дистанційної (у режимі онлайн) участі адвокатів у зборах, конференціях та з'їзді, а тому проведення цих заходів за таких обставин позбавить зазначених адвокатів гарантованого статтею 43 Закону права обирати і бути обраними до органів адвокатського самоврядування та до складу Вищої ради правосуддя.

Ради адвокатів регіонів окремо наголосили, що, оскільки Закон імперативно вимагає завчасного публічного оприлюднення дати, часу та місця проведення зборів, конференцій і з'їзду, місце запланованого скупчення значної кількості осіб стає завідомо відомою ціллю для ворожого удару, що створює невинуватений ризик жертв серед адвокатів та інших цивільних осіб. За результатами опрацювання отриманої інформації ради адвокатів прифронтових регіонів дійшли висновку про відсутність можливості провести у встановленому Законом порядку як збори адвокатів, так і конференції адвокатів відповідних регіонів, окремо зазначивши, що проведення з'їзду без участі адвокатів цих регіонів становить загрозу для легітимності з'їзду, оскільки його рішення можуть бути оскаржені та скасовані в судовому порядку. Окремі ради адвокатів регіонів, віддалених від лінії зіткнення, повідомили про можливість проведення відповідних заходів на своїй території. Рада адвокатів України бере таку інформацію до уваги, водночас зазначає, що вона не спростовує об'єктивної неможливості проведення заходів адвокатського самоврядування у прифронтових регіонах, а з огляду на вимоги частини шостої статті 54 Закону щодо представництва більшості конференцій адвокатів регіонів та засаду рівності адвокатів проведення з'їзду, у формуванні якого завідомо не зможуть повноцінно взяти участь адвокати низки регіонів, не забезпечить ані правомочності та легітимності з'їзду, ані рівності прав адвокатів.

Реальність та безпосередність загрози для життя учасників масових заходів, у тому числі в тилкових регіонах, підтверджується трагедією, що сталася 24 липня 2026 року в Київській області, коли внаслідок ракетного удару російської федерації по суто цивільному об'єкту, на якому проходив публічний захід за участю понад трьохсот запрошених осіб, загинули та дістали поранення десятки людей. При цьому, за наявними публічними повідомленнями, інформація про точне місце проведення зазначеного заходу публічно не

поширювалася, проте захід усе одно став ціллю удару; натомість щодо заходів адвокатського самоврядування Закон імперативно вимагає завчасного (за п'ятнадцять, двадцять та сорок п'ять днів відповідно) публічного оприлюднення дати, часу та місця їх проведення, що робить такі заходи завідомо відомою ціллю. Крім того, організатору зазначеного заходу повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення та обрано запобіжний захід, що свідчить про стандарт юридичної відповідальності осіб, які організовують масові заходи без забезпечення безпеки учасників. Аналогічну відповідальність у разі настання трагічних наслідків нести будуть особи, відповідальні за скликання та проведення зборів, конференцій і з'їзду адвокатів, які при цьому заздалегідь усвідомлюватимуть неможливість гарантувати безпеку учасників.

Відповідно до частини першої статті 3 Конституції України «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю». Згідно з частинами першою та другою статті 27 Конституції України «кожна людина має невід'ємне право на життя», «обов'язок держави – захищати життя людини». Стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод покладає на державу позитивні зобов'язання вживати належних заходів для захисту життя осіб, які перебувають під її юрисдикцією; за практикою Європейського суду з прав людини такі зобов'язання виникають, зокрема, коли органам влади відомо або має бути відомо про реальний і безпосередній ризик для життя (*Osman v. the United Kingdom*, заява № 23452/94, рішення від 28 жовтня 1998 року, §§ 115–116). Наведені обставини свідчать, що ризик для життя учасників зборів, конференцій та з'їзду адвокатів, місце і час проведення яких підлягають завчасному публічному оприлюдненню, є реальним і безпосереднім, а не абстрактним чи гіпотетичним. Свідома організація за таких умов масових заходів із завчасно розголошеними місцем і часом проведення суперечила б наведеним конституційним і конвенційним вимогам.

Принцип інституційної безперервності функціонування органів державної влади, на який посиляється Вища рада правосуддя з відсиланням до Рішення Конституційного Суду України від 18 лютого 2020 року № 2-р/2020, Радою адвокатів України не заперечується. Водночас цей принцип не є абсолютним і має реалізовуватися у системному зв'язку зі статтями 3 та 27 Конституції України: жодна інституційна мета, включно з формуванням повноважного складу Вищої ради правосуддя, не може досягатися ціною створення реальної загрози життю людей.

Посилання Вищої ради правосуддя на проведення у 2022–2023 роках з’їздів і конференцій іншими суб’єктами формування Вищої ради правосуддя не враховує принципових відмінностей процедур. Формування з’їзду адвокатів України, на відміну від заходів із заздалегідь визначеним та кількісно обмеженим персональним складом учасників, передбачає обов’язковий попередній етап зборів адвокатів із фактично необмеженим колом учасників у кожному районі та місті відповідного регіону, а також імперативне завчасне публічне оприлюднення дати, часу і місця кожного заходу. Крім того, безпекова ситуація 2026 року – з огляду на зростання інтенсивності ударів, застосування керованих авіаційних бомб, балістичних ракет та FPV-дронів по обласних центрах і тилкових регіонах, скорочення часу від сигналу тривоги до вибуху – суттєво відрізняється від умов, у яких відповідні заходи проводилися у 2022–2023 роках.

Чинне законодавство не передбачає можливості проведення зборів адвокатів, конференцій адвокатів регіонів та з’їзду адвокатів України дистанційно (у режимі онлайн). Проведення цих заходів поза встановленою Законом процедурою матиме наслідком їх нелегітимність та судові спори. Рішення з’їзду, сформованого без участі адвокатів низки регіонів, включно з рішенням про обрання членів Вищої ради правосуддя, від самого початку перебуватимуть під обґрунтованим ризиком судового оскарження та скасування, що не лише не усуне, а й поглибить інституційні ризики для самої Вищої ради правосуддя, оскільки під сумнівом опиниться правомочність її складу та чинність ухвалених за участю таких членів рішень. Запровадження особливостей проведення заходів адвокатського самоврядування в умовах воєнного стану можливе виключно шляхом внесення змін до Закону, що перебуває поза межами компетенції органів адвокатського самоврядування.

Щодо посилання Вищої ради правосуддя на висновки Звіту Європейської Комісії щодо України за 2025 рік Рада адвокатів України зазначає, що виконання Україною євроінтеграційних зобов’язань є безумовним пріоритетом, однак таке виконання має здійснюватися з урахуванням об’єктивних безпекових обставин збройної агресії російської федерації проти України та не може реалізовуватися у спосіб, що створює реальну загрозу життю людей і легітимності конституційних процедур.

Рада адвокатів України поділяє стурбованість Вищої ради правосуддя щодо необхідності забезпечення повноважного складу конституційного органу суддівського врядування, підтверджує, що участь адвокатури у формуванні Вищої ради правосуддя є конституційним обов’язком адвокатури як суб’єкта формування цього органу, не відмовляється від виконання цього обов’язку та

не відкладає його виконання на невизначений строк з міркувань власного розсуду. Неможливість скликання та проведення з'їзду адвокатів України наразі зумовлена виключно об'єктивними, документально підтвердженими обставинами воєнного стану, наведеними у цьому рішенні.

Враховуючи викладене, рішення Ради адвокатів України «Про скликання Шостого з'їзду адвокатів України» № 108 від 5-6.09.2022, керуючись статтями 43, 46, 47, 54, 55 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про Раду адвокатів України, Рада адвокатів України **вирішила:**

1. Взяти до уваги Публічне звернення Вищої ради правосуддя щодо необхідності проведення з'їзду адвокатів України та обрання членів Вищої ради правосуддя, ухвалене рішенням Вищої ради правосуддя від 16 липня 2026 року № 1476/0/15-26.
2. Констатувати об'єктивну неможливість за поточної безпекової ситуації проведення у встановленому Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» порядку зборів адвокатів, конференцій адвокатів регіонів та з'їзду адвокатів України, у тому числі для обрання двох членів Вищої ради правосуддя за квотою з'їзду адвокатів України, з огляду на те, що:
 - проведення зазначених заходів, дата, час і місце яких підлягають завчасному публічному оприлюдненню в силу імперативних вимог закону, створює реальну та безпосередню загрозу життю і здоров'ю їх учасників в умовах щоденних ракетних, артилерійських та дронівих ударів по містах України;
 - у низці регіонів України військовим командуванням разом із військовими адміністраціями запроваджено заборони та обмеження проведення масових заходів, а приміщення з укриттями достатньої місткості для заходів із необмеженим колом учасників відсутні або зруйновані;
 - у прифронтових регіонах об'єктивно неможливо провести збори адвокатів та конференції адвокатів регіонів, що унеможлиблює формування правомочного та легітимного з'їзду адвокатів України відповідно до частини шостої статті 54 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»;
 - значна кількість адвокатів проходить військову службу у лавах Збройних Сил України, перебуває на тимчасово окупованих територіях, у статусі внутрішньо переміщених осіб або за межами України, а законодавчий механізм дистанційного проведення заходів

адвокатського самоврядування відсутній, унаслідок чого проведення таких заходів порушить визначені статтею 43 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» засади виборності, гласності та рівності і право зазначених адвокатів обирати та бути обраними до органів адвокатського самоврядування і до складу Вищої ради правосуддя.

3. Підтвердити готовність Ради адвокатів України невідкладно розпочати передбачену Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» процедуру проведення з'їзду адвокатів України після зміни безпекової ситуації, яка дозволить гарантувати безпеку життя і здоров'я учасників відповідних заходів та рівну можливість участі в них адвокатів усіх регіонів, або після законодавчого врегулювання особливостей організації та проведення заходів адвокатського самоврядування в умовах воєнного стану.
4. Доручити радам адвокатів регіонів здійснювати постійний моніторинг безпекової ситуації у відповідних регіонах та інформувати Раду адвокатів України про її істотні зміни, що можуть вплинути на можливість проведення заходів адвокатського самоврядування, невідкладно, але не рідше ніж один раз на квартал.
5. Секретарю Ради адвокатів України надіслати копію цього рішення Вищій раді правосуддя та оприлюднити його на офіційному вебсайті Національної асоціації адвокатів України.

Голова Ради адвокатів України

/підпис/

Лідія ІЗОВІТОВА

Секретар Ради адвокатів України

/підпис/

Ігор КОЛЕСНИКОВ